

ДА СЕ УПОЗНАМО...

Лична карта Књажевца и Техничке школе

ТЕХНИЧКА ШКОЛА
Књажевац
април 2010.године

КЊАЖЕВАЦ - лична карта наше општине

Општина Књажевац се простире у источном делу Србије, уз границу према републици Бугарској. Са површином од 1.202 km² четврта је по величини у Републици Србији. Град **Књажевац** лежи на обали три реке, у подножју три планине. Кроз центар града протиче Сврљишки Тимок, који се на периферији спаја са Трговишким и заједно с њим прави Бели Тимок. Окружен је Старом Планином, Тупижницом и Тресибабом, а саобраћајницима је повезан са Зајечаром, Нишом, Сокобањом и Пиротом. Од Београда је удаљен око 280 километара, а најбрже се стиже аутопутем са кога се искључујете код Параћина, Алексинца или Ниша. Књажевац је административни центар општине која броји 85 села, са нешто више од 37 хиљада становника, док у самом граду живи двадесетак хиљада грађана.

Књажевац и околина имају умерено - континенталну климу, са око 306 сунчаних дана и 30 дана годишње под снежним покривачем. Претежни део општине Књажевац припада брдско – планинском подручју. Највиша тачка на територији општине је Миџор, на Старој планини (2169m надморске висине), који је и највиши врх у Републици Србији.

Књажевац је познат као воћарско – виноградарски крај. Још у доба Римљана у овом крају се гајила винова лоза. Данас су најзаступљеније културе винова лоза, вишња, шљива и купина. Најзаступљеније гране привреде, по којима је град познат, су: индустрија обуће („Falc East“, „Serbina“), текстилна индустрија („Веба Kids“, AZZARO“), индустрија намештаја TINA....

Носиоци културног живота у граду су Дом културе, Завичајни музеј, Народна библиотека и организације културно – уметничког аматеризма. Најпознатија културна манифестација која се одржава у Књажевцу је Фестивал културе младих Србије, која се одржава од 1962. године, а ту су и Молитва под Миџором, Сабор на Панаџур, Сабор на Кадибогазу, Сајам вина, Јесењи ликовни салон...

Панорама Књажевца

На подручју општине се налази заштићено природно добро - Парк природе „Стара планина“. Књажевачка излетишта, са својим природним лепотама, представљају право место за одмор и рекреацију.

Књажевац кроз историју

Простор око Књажевца, некадашњег Гургусовца, који припада Тимочкој Крајини, био је од давнина насељен разним племенима: Трибалима, Мезима и другим, који су овдашњу највећу реку назвали "Tim aqua" (Црна вода). Касније су то Трачани спојили највероватније у Тимахос, јер и Плиније помиње племе Тимахи. На прагу нове ере у ове крајеве долазе Римљани и реку називају Тимахус.

О словенском племену Тимочани и њиховом кнезу Борну, прве вести потичу из 818. године. Тимочани су мењали господаре. Живели су под влашћу Франака, Бугарске и Византије, о чему сведоче остаци многобројних средњовековних насеља и цркви, сачуваних у околини града.

Из периода средњег века потичу градови Равна и Кожељ, црква Свете Богородице у Горњој Каменици и манастир Свете Тројице у Доњој Каменици, као и први траг имена Гургусовац.

Турци ову област освајају 1396. године. Турски извори тек 1455. године говоре да је у Тимочкој нахији било стотинак села, међу којима је и село **Гургусовче**, а три стотина година касније о **Гургусовцу** је записано да се налази на Малом Тимоку, који пролази кроз варошицу, и преко кога се налази дрвени мост. Тимочка паланка, како су је Турци називали, имала је 120 српских, 46 турских кућа, две џамије, две кафане и два хана. На узвишици је било турско насеље ограђено палисадом, са посадом од око 100 људи и неколико топова.

О пореклу имена Гургусовац постоји више верзија. По једној верзији, име града је настало по Гргуру, најстаријем сину деспота Ђурђа. По другој, по гукању голубова гургусана, којих је много било у околним шумама, а по трећој име води порекло од Ђурђевог воде у близини Милетине цркве, недалеко од Књажевца, коју су Турци називали Гјургу-су (су значи вода).

После ослобођења од Турака и припајања Србији 1833. г. Гургусовац је развио све градске функције мада је и даље највећи део становништва живео од пољопривреде, као и околно сеоско становништво. Име **Књажевац** добија 17. јануара 1859. г. по књазу Милошу Обреновићу, који је тога дана у овом месту боравио и запалио злогласну Гургусовачку кулу, злогласни затвор за политичке затворенике, познатију као "Српска бастиља".

Књажевац је временом стекао статус важног места за источни део Србије. Међу првима је добио болницу, читалаштво, цркву Св. Ђорђа, основну школу и гимназију.

Пећински цртеж коњаника у Габровници

Timacum minus

Остаци Гургусовачке куле – зид десно

Тешке економске прилике после рата, расписивање нових пореза за пругу Београд – Ниш и наоружање војске, као и непосредно политичко стање у земљи, довело је до Тимочке буне 1883.године. Непосредан повод за буну био је прикупљање оружја од народне војске те је буна захватила и Књажевац и књажевачки округ у октобру 1883.године, а један од покретача буне је књажевчанин Аца Станојевић.

У претпрошлом и почетком прошлог века Књажевац је више пута паљен и обнављан. Читав крај је највише страдао у I српско-турском рату (1876. г.) када су многа села попаљена (а у самом граду остало само 50 кућа на темељима) и под окупацијом Бугара (од 1913. до 1918. године).

Период између два рата ће остати упамћен по приметном развоју књажевачке општине, отварању разноврсних занатских радњи и радионица. Почела је да ради и индустрија: кожара, циглана, вински подрум, тако да Књажевац добија све елементе градске средине.

Други светски рат у Књажевцу је започео демонстрацијама против потписивања пакта о приступању Југославије Тројном пакту и окупацијом града 11. априла 1941.године од стране Немачке и окупације Буџака од стране Бугарске. После дугих борби са бугарима и немцима Књажевац је коначно ослобођен 10. октобра 1944.године.

Убрзан развој почиње 1960.године када се изграђују и индустрија конфекције „Бранка Динић“, фабрика обуће „Леда“, индустрија трактора и машина ИМТ, Тимочка индустрија намештаја „Тина“, а вински подрум прераста у ППК „Џервин“.

Период од 1970. до 1985. године најзначајнији је у досадашњем развоју Књажевца и то по свим елементима привредног и друштвеног развоја. У том периоду подигнути су објекти по којима се препознаје Књажевац, а то су: Дом културе, Дом здравља, Предшколска установа са мрежом вртића, више стамбених блокова... Фестивалу културе младих Србије успостављен је 1962. године, а траје и данас.

Књажевац данас

Књажевац је град на рекама. Сврљишки и Трговачки Тимок протичу градом испод пет мостова, спајајући се у Бели Тимок. Шездесетих година прошлог века Сврљишким Тимоком пловили су мали чамци и кануи, а лева и десна обала биле су градски корзо. У то време Књажевац је носио име "Мала " или "Источна Венеција".

Књажевац 1916.године

Књажевачка стара чаршија

Иако чамаца више нема, Књажевац је и даље један од најлепших градова Источне Србије, препознатљив, пре свега, по својој Старој чаршији, Дому културе, Спомен парку, Музеју чарапа, али и великим туристичким потенцијалима - Старој планини и ски центру на Бабином Зубу, Ргошкој Бањици, базену због кога долазе и врхунски спортисти, књажевачком говору и занимљивим обичајима, добром вину и гостољубивим књажевчанима...

Мост испред Дома културе

Споменик слободе

Споменик слободе налази се у самом центру града крај Тимока. Подигнут је 1971. год. по замисли архитекте Богдана Богдановића. Поред епиграфских и рељефних споменика у камену, који дочаравају историју Књажевца и околине у периоду од 1804. до 1944., у објекту доминирају капија и атријум са сунчаним сатом, као и минијатура споменика у бронзи ратницима из 1876-78. године.

Завичајни музеј Књажевац

Завичајни музеј у свом саставу има Музеј града у кући Аце Станојевића, Археолошко етно парк у Равни и антички локалитет Timacum Minus.

Стална музејска поставка састоји се из археолошког, етнолошког, историјског, уметничког и геолошко-природњачког дела. Хронолошки и тематски изложени су музејски експонати из књажевачког краја од најстаријих праисторијских времена до данас. Посебно се истиче по значају етнографска **збирка двопрећних вунених чарапа**, јединствена у свету, која је

изложена као засебна целина – Музеј чарапа у оквиру сталне поставке. У оквиру археолошке поставке издвајају се по важности и значају предмети са античког локалитета Timacum Minus.

Музеј града Књажевца

Музеј града Књажевца налази се у кући Аце Станојевића, радикалског првака и председника Народне скупштине Србије. Кућа је споменик културе, саграђена 1910. године по узору на италијанске виле. У горњој етажи амбијентално је приказан грађански ентеријер са краја XIX и почетка XX века. Изложени предмети културне и уметничке вредности су, пре свега, лични предмети Аце Станојевића и његове породице, а део експоната добијен је на поклон од старих књажевачких породица. У доњој етажи, у галеријском простору одржавају се различити музејски садржаји - књижевне и музичке вечери, различита предавања итд.

Архео–етно парк у Равни

Архео–етно парк налази се у селу Равна, на путу за Зајечар, 8 km северно од Књажевца, у дворишту сеоске школе која је и сама споменик културе. У склопу овог парка је: истраживачка

станица, у згради сеоске школе, намењена пре свега за екипе студената, стручњаке и научнике различитих профила (етнолози, археолози); лапидаријум са изложеним римским каменим споменицима који су пронађени приликом археолошких истраживања; етно–парк у којем је реконструисано сеоско домаћинство са краја XIX и почетка XX века са циљем да презентује и негује традиционално градитељство краја. Ово домаћинство чине - Кућа из Горње Каменице у чијем је подруму формиран Музеј вина са винотеком, кућа из Берчиновца, амбар и казаница

за печење ракије са Старе планине...

Timacum Minus

Timacum Minus (Равна, Кулине или Градиште) је најстарије војно утврђење у тимочкој области. Налази се надомак села Равна, на обали Белог Тимока. Утврђење и пратеће насеље датирају из I века наше ере и трају све до Јустинијанове обнове царства у VI веку.

Унутрашњи простор утврђења био је испуњен различитим грађевинама (житница – horreum, штабска зграда – principia...). Цивилно насеље (vicus), развијало се уз војни логор, углавном дуж пута који је са јужне стране, долазећи из

Naisa, водио у утврђење. У близини утврђења откривене су две римске некрополе са бројним и разноврсним налазима и гробним прилозима. На обали Белог Тимока, стотинак метара од тврђаве, откривено је римско купатило – терме. Археолошки материјал са овог локалитета већим делом је смештен у Завичајном музеју Књажевац као и у архео–етно парку у чијем склопу је формиран лапидаријум.

Дом културе

Дом културе почео је са радом 1981.године. Ова импозантна грађевина има преко 3.000 м² корисне површине, доминира центром Књажевца и изазива дивљење пролазника и намерника.

У Дому културе постоје: велика позоришна сала са 490 места и ротационом позорницом и одговарајућим гардеробама, мала сала са 160 места, друштвени клуб са 120 места, такозвана шах сала са 60 места, велики хол који је уједно и велика галерија Дома културе и друге помоћне просторије. У Дому културе смештена је и Народна библиотека "ЊЕГОШ". Дом културе од свог отварања па до данас угостио је многе еминентне уметнике и уметничке групе из земље и иностранства. У оквиру Дома културе раде многобројне аматерске секције, и то: Хор "Краљ Свети Стефан Дечански"; фолклор; група за модерни балет и денс; школа глуме; драмски студио. Дом културе је седиште републичке смотре Фестивала културе младих Србије.

Спортско–рекреациони центар "Бањица"

На само 5km од Књажевца, изолован од града и окружен зеленилом, налази се спортско–рекреациони центар "Бањица" , који добија воду из термалног изворишта **Ргошка бањица**. Комплекс базена чине отворени олимпијски базен димензија 25x50m, дубине 1,5-2,25m, са термалном водом температуре 28,6° С, и дечији базен дубине 10-60cm.

Посетиоцима је на располагању зграда са свлачионицама, гардеробом, бифеом, баштом са 120 места, паркинг простор, терени за мале спортове.

Богородичина црква у Доњој Каменици

Црква у Доњој Каменици задужбина је непознатог властелина и потиче из прве половине 14. века. Основа цркве је централног типа у облику уписаног крста. На западној страни је припрата са спратом чији су бочни делови надвишени кулама. У погледу стила архитектура је комбинација романике, готике и моравске архитектуре. Живопис цркве је од изузетне вредности, и стилски и иконографски. Неке од фресака су јединствене у српском средњовековном сликарству. "Тајна вечера" сигурно је најзначајнија композиција по уметничкој вредности. Издвајају се по својој вредности и оригиналности и сцене "Влаговести", "Рођења Христовог", "Успења Пресвете Богородице" и "Оплакивања Христа", као и циклуси из живота Св. Петке у јужној и Св. Николе у северној кули. Црква у Доњој Каменици представља најоригиналнији и највреднији уметнички споменик Епархије тимочке.

Стара планина

Стара планина је највећа планина у источној Србији, високопланински масив који се простире као природна граница према Бугарској. Фасцинантна лепота нетакнуте природе чини Стару планину најлепшом планином источног дела Србије и једним од њених највреднијих туристичких простора. Она представља природно богатство изванредног значаја и у првој је категорији природних богатстава.

Рељеф Старе планине представља природну вредност која се среће код малог броја планина код нас. То је према територијалном обухвату велика планина са врховима изнад 1400m. Благи и оштри успони, простране ливаде, речни усеци и долине, комплекси обрасли четинарском шумом представљају основ за развој различитих облика туризма. Клима је изузетно повољна са становишта развоја туризма. Стара планина је скоро пет месеци под снегом на висини између 1100m и 1900m, што представља добру основу за упражњавање зимских спортова. Шуме богате животињским светом омогућавају бављење ловним туризмом, а у току лета можете уживати у следећим активностима: шетња, параглајдинг, mount-biking, трчање.

Миџор- највиши врх Старе планине и Србије

Простори Старе планине су еколошки чисти и здрави, без аерозагађења и "прљаве индустрије". Као строги резервати природе проглашени су Бабин зуб, Драганиште и Голема река, а водопад Бигреног потока има статус хидролошког споменика природе. Бабин зуб (са врхом надморске висине 1.758 m) је један од најлепших крајолика Старе планине.

Маркантне стене Бабиног зуба завршавају се југозападно од врха Миџор (надморске висине 2.169 m), највишег врха Старе планине и Србије. Бабин зуб представља заштићени природни резерват.

Бабин Зуб

Садржај скијашког центра Бабин зуб чине стазе на локацијама Коњарник, Сунчана долина, као и Маркова ливада, која је осветљена и за ноћно скијање. Скијалиште Бабин зуб поседује новоизграђену четвороседну жичару Коњарник са покретном траком за укрцавање скијаша, капацитета 1.500 скијаша на сат и ски лифт -сидро Сунчана долина, капацитета 1.200 скијаша на сат, као и један бабу -ски лифт. Поред тога, у ски центру Стара планина је изграђен систем за вештачко оснежавање, како би, и у случају недостатка природног снега, посетиоци центра могли да уживају у зимским спортовима.

Поглед с Миџора на Бабин Зуб у даљини, лево

До сада су на подручју Старе Планине на територији општине Књажевац изграђени Планинарски дом са 80 лежајева и Хотел са 2 звездице који располаже са 60 лежајева. У непосредној близини ова два објекта налази се жичара четворосед, сидро и две ски стазе. Такође, изнад хотела налази се вишенаменски спортски терен.

Изградњом система жичара и ски стаза, смештајних капацитета као и друге

инфраструктуре, Стара планина ће веома брзо постати један од највећих и најзначајнијих скијашких центара у Србији, посебно намењен љубитељима скијашких спортова и квалитетног скијања у окружењу неизмерне лепоте и нетакнуте природе.

ЛИЧНА КАРТА НАШЕ ШКОЛЕ

Као свој Дан школе, Техничка школа из Књажевца прославља 6. јуни, дан када 1931. године у Књажевцу основана *Рударско-надзорничка школа*, и тако започело образовање ученика за техничку и привредну струку. У протеклих 78 година школа се трансформисала, увођењем нових струка и образовних профила, одговарајући на захтеве тржишта рада стручним оспособљавањем младих за оне профиле за које постоји потреба у општини и региону. О томе најбоље говоре промене имена школе:

- *Грађевинско-техничка школа* (од 1961. до 1973. год.),
- *Технички образовни центар "10.октобар"* (од 1973. до 1977. год.)
- *РО усмереног образовања и васпитања "7 секретара СКОЈ-а"*, *ООУР "25.мај"*(од 1977. до до 1990.године)
- *Техничка школа* (од 1990. године до данас).

Данас је наша школа једина средња стручна школа у књажевачкој општини и једина у Тимочком региону која образује ученике у оквиру подручја рада Геодезија и грађевинарство и Текстилство и кожарство. По много чему она се издваја од бројних стручних школа широм Србије.

Вишегодишњи рад школе на реформи средњег стручног образовања, висок ниво наставничких компетенција, опремљеност школе и увођење савремених, огледних образовних профила, допринели да Министарство просвете укључи нашу школу у трећу фазу Програма реформе средњег стручног образовања. У школској 2007/08. године у школу су уведена два огледна образовна профила – кровопокривач и комерцијалиста. Једина смо школа у Србији која три године за редом уписује огледно одељење кровопокривача које наставу слуша на српском језику, а комерцијалиста се до ове школске године у Тимочком региону уписивао само у нашој школи (од четрнаест у Србији). Исте године смо и једна од три школе у Србији у којима се школује један од најатрактивнијих образовних профила у подручју рада Текстилство и кожарство – техничар моделар коже. Од школске 2009/10. године школа има и трећи оглед – архитектонског техничара. Са седам одељења у огледу, скоро трећина ученика похађа наставу по савременим, реформисаним наставним плановима и програмима, уз коришћење савремених метода активне наставе и оцењивања. У оквиру предлога плана уписа за шк.2010/11. годину нашао се и огледни профил туристички техничар. Све то показује настојање школе настоји да оствари своју визију, а то је да постане и остане одговоран партнер локалне заједнице - модерна и ефикасна стручна школа у којој су понуђени разноврсни програми младима и одраслима, у складу са њиховим интересовањима и потребама окружења.

Техничка школа данас има четири подручја рада, а у школској 2009/10. години 486 ученика распоређено је у 21 одељење са 11 образовних профила III и IV степена:

Подручје рада *Геодезија и грађевинарство*:

1. Грађевински техничар за нискоградњу
2. Грађевински техничар за високоградњу
3. Архитектонски техничар - оглед
4. Крвопокривач – оглед

Подручје рада *Машинство и обрада метала*:

1. Машински техничар за компјутерско конструисање
2. Аутомеханичар
3. Механичар грејне и расхладне технике

Подручје рада *Текстилство и кожарство*:

1. Техничар моделар коже (обуће, конфекције)
2. Обућар

Подручје рада *Економија, право и администрација*

1. Финансијски техничар
2. Комерцијалиста – оглед

Школа своју образовно-васпитну делатност обавља у два повезана објекта који се налазе у улици Карађорђевој 52, укупне корисне површине 2.919,43 m², у којима се настава одвија у две смене.

У савременим условима, у кабинетима и радионицама, реализује се наставни процес. Теоријска настава изводи се у 17 кабинета (међу њима су два пословна бироа и један информатички кабинет, намењени за наставу стручних предмета у којима се користе рачунари), практична настава у три сопствене радионице и код привредника и предузетника у области машинства, текстилства и грађевинарства. Школа има савремену физкултурну салу, библиотеку, као и велико школско двориште са парком и спортским полигоном.

Данас школа има 73 запослена, и то: 58 наставника, директора, 3 административна радника, школског педагога и 10 радника запослених на одржавању школског објекта. Колегијалност, тимски рад и интерне обуке у школи допринели су да се нове наставне методе примењују у скоро свим подручјима рада и образовним профилима. Заинтересованост наставника за иновације и осавремењивање наставе је велика, што потврђују и успеси на конкурсима „Креативна школа“, на коме је наша школа 2007. и 2009. године добила Диплому за освојено I место, као једна од школа са највише радова изабраних за Базу знања. И на „Креативној школи 2009/10“ четири рада наших наставника обогатила су Базу знања средњих школа.

Сваке године све више развијамо и негујемо ваннаставне активности, а признања и награде које добијају наши ученици сведоче о томе (драмска, новинарска, литерарна и рачунарска секција, спортске секције, такмичења ученика свих наших струка...). У њихов рад укључује се велики број ученика и наставника. Од 2009. у школи се спроводе пројекти интеркултуралног образовања и „Ученичко предузетништво“. У школској 2009/10. години укључили смо се у пројекте „Виртуелна привреда“ (о оквиру кога ће у школи ученици као ваннаставну активност имати рад у преводилачкој и статистичкој агенцији) и „Обоји свет око себе“ (у коме 10 средњи школа у Србији креира бојанку за предшколце, на тему мултукултуралности у Србији).

Изузетно је значајно и активно ангажовање школе на плану културе и њен допринос културном животу града. Најважније активности на том плану везане су за прославе Дана Светог

Саве, Дана општине и Дана школе (позоришне представе у Дому културе, школски лист „Идеја“, изложбе ученичких радова, турнири..).

Школа активно учествује у раду Заједница стручних школа РС у сва четири подручја рада за које образује ученике, а наши ученици стални су учесници такмичења у оквиру својих струка, на којима редовно постижу запажене резултате. Највећи успеси постижу се на републичким такмичењима стручних школа кожарске, машинске и грађевинске струке. Наши спортисти сваке године учествују на окружним, али и републичким такмичењима, а ове године били су најуспешнији у малом фудбалу, стоном тенису, стрељаштву, на Кросу РТС-а...

Техничка школа је за свој свеукупни образовно васпитни рад добила три општинска јавна признања: Захвалнице СО Књажевац 2004. и 2010. године, као и Мајску награду, 2005. године.

(У припреми Билтена 18. Обласног такмичења треће области за машинске техничаре за компјутерско конструисање, из кога је овај текст преузет, коришћени су материјали са: www.knjazevac.rs, www.tokenjazevac.org.rs, www.facebook.com/pages/Zavicajni-muzej-Knjazevac, www.serbianmeteo.com, www.casopishorizont.com, www.oocities.com, spomenikulture.mi.sanu.ac.rs)